

VOJENSKÉ ROZHLEDY

ROČNÍK VI.

ČÍSLO 9.

Předběžné akce útočné bitvy.

Úvod.

Polní řád čs. branné moci vypočítává v čl. 229 různé fáse moderní útočné bitvy, jež jsou:

přibližovací pochod,
zjednání dotyku,
zahajovací boj,
útok,
využití úspěchu a
pronásledování.

Pak široce rozvádí první tři fáse, čímž jim přikládá zásadní důležitost, jaké jim nepřiznávala v předpisech před válkou žádná z velkých mocností. Proto se mi zdálo, že nebude nezajímavé je v některých podrobnostech prostudovati; a to jest úkolem tohoto článku.

Pokusím se předně několika slovy poukázati na nové faktory, které činně zasáhly za minulé války, a na to, jaké měly následky při užití vojska jak při defensivě, tak i ofensivě; pak, přidržuje se této stručné analýsy, vyložím články polního řádu, které pojednávají o úvodních akcích útočné bitvy. Konečně se pokusím vyřešiti konkrétní případ přibližovacího pochodu, zjednání dotyku a zahajovacího boje, v kterém budu hledět aplikovati zásady stanovené novým polním řádem pro útok na nepřítele v postavení.

Doufám, že tím předvedu čtenáři přesný obraz předehty moderní útočné bitvy alespoň tak, jak si ji lze představití podle zkušeností světové války, přihlížíme-li při tom k zásadám polního řádu.

Část I.

1. Závěry učiněné ze zkušenosti světové války.

Předválečné předpisy všeobecně pokládaly úlohu průzkumu předvojů za podřadnou. Připouštěly, že velení budou ve většině případů v okamžiku prvního dotyku dostatečně známy síly nepřítele a jeho učlenění, aby připravilo svůj manévra a vrhlo svá vojska k útoku. První srážky za světové války ukázaly ihned, jak je nebezpečné zahájití jen tak lehkomyšlně boj proti nepříteli nedostatečně zjištěnému a nijak nepoutanému.

To znamená, že důsledky pokroku ve zbrojení vojsk po válce francouzsko-pruské 1870—71 nebyly brány dostatečně v úvahu a že zkušenosti z války rusko-japonské a balkánské byly podceňovány. Od zahájení prvních bojů ukázala se mohutnost palby zrcující. Je konstatováno, že fronta utvořená vhodně užitými samočinnými zbraněmi a podporovaná dobře zásobovaným dělostřelectvem nemůže býti prolomena leda vojskem, které samo může disponovati alespoň stejně silným a mohutným materiálem. Tato mohutnost

palby mocně zvýšila sílu odporu polního opevnění a tím umožnila méně početným vojskům obsadit široké fronty a obzvláště ztížila zjednání dotyku a průzkum nepřátelské posice útočnickem. Proto nutí útočníka k větší obezřetnosti. Přes souběžný a nepřetržitě vzrůstající vývoj zpravodajských orgánů se ukázalo, že zprávy o nepříteli dosažené před bojem jsou nedostatečné a že je nutno neustále sledit po nepříteli i bojem samým.

I kdybychom si přáli co nejvíce útoku, mohutnost palby moderní výzbroje nedovolí již v budoucnu podniknouti útok, aniž před tím nebyly shromážděny palebné prostředky, kterých je zapotřebí k zničení neb alespoň k neutralisování palebných prostředků protivníkových. Možnost mocně působiti palbou na velkou vzdálenost s malými početními stavy dovoluje obsadit daleko obrannou posici osamělá místa, jejichž obchvat může být nesnadný nebo může alespoň vyžadovati delšího času. Utvoření souvislých a širokých palebných přehrad nečetným vojskem, byť i ne učených do hloubky, dovoluje obránci nejen klamati útočníka o síle svého odporu, ale nutí ho též, aby ihned při vstupu na bojiště podnikal soustavné útoky, které byť i byly úspěšné, přece již zeslabí jeho útočnou schopnost, aniž třeba došel před hlavní posici, a které při neúspěchu mohou míti za následek velké ztráty.

Všechny tyto nové možnosti nutí útočníka, aby jednal s větší rozvahou; donutily ho k tomu, aby zaujal mnohem dříve než kdysi sestavu přibližovacího pochodu, která chrání hlavní voj před překvapením dělovou palbou nepřítelovou z velké dálky, nebo aby užil tmy k přivedení hlavních sil do pohotovosti k činnosti; dovedly útočníka k tomu, aby zjednání dotyku mocně rozvinul a učinil z této fáze bitvy opravdový průzkumný boj, jehož cílem jest zatlačit obchvatem nesouvislý odpor a zjednati dotyk co možná úplný s první souvislou linií odporu. Přivedly ho k tomu, aby fási zahajovacího boje přiznal hlavní důležitost tím, že mu svěří úkol prorazit tuto první souvislou frontu, která jest obvyčejně jen krycí sestavou, a okamžitě využití následků tohoto proražení k tomu, aby se konečně v nejkratším čase a za největších bezpečnostních opatření dostal před hlavní posici nepřítelovu, na kterou má být proveden útok.

2. Nové způsoby boje.

Předběžné akce útočné bitvy jeví se různě podle toho, je-li nám co činiti s nepřítelem v postavení nebo v pohybu. Mají-li oba protivníci obsazenu ustálenou frontu proti sobě, mizejí tyto první fáse úplně a bitva začíná pro útočníka ztečí na nepřátelskou posici, tedy útokem. Avšak bitva může se jevit pod touto zvláštní formou teprve po dosti dlouhém čase a pak jen na omezenou dobu. Než se došlo ke stabilisaci, musilo se ve skutečnosti projíti napřed prvními fázemi, uvedenými v polním řádu: přibližovacím pochodem a zjednáním dotyku vždycky, zahajovacím bojem velmi často, a jakmile fronta protivníka ustoupila, nutno očekávati, že nepřítel obsadí nové posice více méně organisované, k nimž je nutno se přiblížiti, zjednati dotyk a zpravidla zjistiti sílu. Začíná se tedy všeobecným případem, který obsahuje úplný vývoj různých fází bitvy a dříve nebo později se opět k němu vracíme.

Útok na nepřítele v postavení.

Než prostudujeme podmínky, za kterých útočník bude s to, aby přemohl postupné překážky, které se mu naskytnou v cestě, je nutno,

abychom měli jasnou představu, jaké jsou tyto překážky; proto se musíme na okamžik zastavit u sestavy, jakou může protivník zaujmouti, aby zajistil obranu dané posice.

Víme, že vojsko, které má obrannou úlohu, organizuje v terénu, jehož má chrániti, hlavní posici. Před touto posicí bývá zpravidla krycí posice, na které mají býti postaveny přední stráže, jejichž úlohou je střežiti směry, odkud může přijíti nepřítel, zajistiti částice hlavní posice před překvapením a poskytnouti jim čas buď k obsazení poplachových postavení, buď k dokončení obranných, málo pokročilých prací (čl. 379 pol. ř.). Hloubka krycí posice a síla vojska, které ji obsadí, závisí na úloze, která byla velením svěřena předním strážím. Má-li vojsko v krycí posici za úkol jen hlásiti příchod nepřítele, bude počtem slabé, zaujme sestavu lineární (v jednom sledu), a jakmile ohlásí jeho příchod, stáhne se, nečekajíc na nepřítele. Má-li však naopak donutiti nepřítele k předčasnému rozvinutí a zdržení jej, může obsahovati $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ celkového počtu vojsk příslušné vyšší jednotky, zřídí systém souvislé palebné přehrady, učení se do hloubky, dojde-li k útoku, drží se buď na místě, až jim dá velení rozkaz, aby se stáhlo, nebo zůstane na bojových stanovištích až do konce, aby tříštilo jednotky útočníka ještě dříve, než dosáhne hlavní posice.

Vpředu této sestavy střeží terén divisní jezdecký. Je-li třeba, je podporováno malými částicemi pěchoty a obrněnými automobily, které mu poskytují možnost, klásti úspěšně odpor i početnějšímu jezdeckému protivníkovi, a třeba též zastavit nebo zdržení po určité době čelní částice pěchoty.

Konečně armádní jezdecký bude vždy s to, aby drželo po nějaký čas jednotlivá místa, jejichž obchvat útočníkem může za určitých zvláště příznivých okolností vyžadovati dosti dlouhé doby (na př. na velkých terénních zářezích).

Zesílena velmi pohyblivými prvky (cyklisty, obrněnými automobily, pěchotou na automobilech) může si utvořiti palebné přehrady, které oklamou nepřítele a přinutí ho k rozvinutí na velkou vzdálenost; jakmile je výsledku dosaženo, může přerušiti boj, aniž se dá upoutati.

Tento krátký pohled na organizaci obranné posice přivádí nás k závěru, že v pásmu několika kilometrů hlubokém bude útočník postupně narážeti na osamocená místa, na nesouvislé palebné přehrady, pak na souvislé palebné přehrady, avak neučleněné do hloubky, a konečně na palebné přehrady souvislé a poměrně učleněné do hloubky, kterých nebude moci prorazit, neshromáždí-li před tím prostředky, potřebné k tomu, aby dosáhl převahy palby.

Přibližovací pochod.

Před světovou válkou obsahovala obyčejně sestava vyšší jednotky, táhnoucí proti nepříteli: předvoj učleněný zpravidla v jednom proudu ve směru k nepříteli, s malou částí dělostřelectva; hlavní voj v hlubokém proudu na jedné, nanejvýše na dvou silnicích, v němž dělostřelectvo bylo metodicky včleněno mezi jednotky pěchoty; bylo-li potřebí, jeden anebo několik pohyblivých bočních vojů. Celá sestava přemísťovala se najednou a rovnoměrně až k okamžiku, kdy se dosáhlo dotyku s nepřátelskou pěchotou neb alespoň tak dlouho, dokud nepřátelské dělostřelectvo nepřinutilo jednotky sestavy zaujmouti tvary méně zraní-

telné. Takto se přecházelo skorem přímo z proudů na silnicích do rozvinutí k útoku.

Zvýšení důležitosti a donosnosti moderního dělostřelectva a zřízení jednotek velmi pohyblivých, schopných velmi rychle se přemísťovati, nutí velení, aby se budoucně zřeklo velmi časně pochodu po silnicích a aby zaujalo tvary rozčleněnější a méně hluboké.

Kdy je nutno zřeknouti se pochodu v pochodových tvarech na silnicích?

„Přibližovací pochod se začíná ve chvíli, kdy je možno očekávati účinek nepřátelského dělostřelectva prostřední donosnosti... (čl. 268 pol. ř.).

Máme podle tohoto článku souditi, že přibližovací pochod následuje za pochodem na silnicích v okamžiku, kdy možno s jistotou souditi, že vstoupíme do pásma činnosti nepřátelského dělostřelectva prostřední donosnosti? Zajisté že ne. Nabyté zprávy obsahují vždy nějaké omyly a nepřesnosti, které nutno bráti v úvahu. Nadto od chvíle, kdy bylo dosaženo zpráv, do okamžiku, kdy se provádí přibližovací pochod, mohl nepřítel, který má volnost akce, zcela změnit svou situaci a své záměry.

Tu letectvo v nynějším vývojovém stadiu bude pravděpodobně vždy s to, aby oznámilo, kde je hlavní voj nepřítelův, obzvláště když je v obraně. Jsou-li hlavní voje protivníků přesně ve chvíli, kdy zpráva letectva dojde, na vzdálenost dvoudenního pochodu jeden od druhého (asi 40 km), setkají se — jestliže oba konají pochod — jistě příštího dne. Setkání se opozdí o 24 hodiny, zůstane-li nepřítel na místě a my pokračujeme v pochodu. Za těchto posledních 48 hodin může tedy býti na naše vojsko v každém okamžiku střeleno, s počátku jednak dalekonosným dělostřelectvem, později pak dělostřelectvem prostřední donosnosti: proto vojsko musí vykonati skutečný přibližovací pochod, při jehož počáteční fási hlavní voj nebude postupovati mimo silnice (přes pole), aby neztrácel času a aby se vystříhal únavy vojska, avšak užije co nejvíce silniční sítě v pásmu činnosti jemu přiděleném; pak se podle toho, jak se přibližuje k nepříteli, čím dál, tím více rozčlení tak, aby v největší míře bylo využito terénních krytů a přístupů.

Postačí to však?

„Velitel divise rozdělí hlavní voje divise na několik pochodových skupin... Rozdělí jejich pochod na postupné posuny podle toho, jak postupily zajišťovací jednotky.“ (Čl. 275 pol. ř.)

Což neznáme množství výhod, kterých může obezřelý velitelství dosáhnouti obsazením posice? Není se třeba obávati, že nepřítel, jakmile se doví o našem pochodu, dočasně se zastaví na posici obzvláště výhodné, i když má zcela útočnou úlohu, že se tam rychle organizuje, aby využil veškerých výhod polního opevnění, že tam připraví plán palby a spojení, že nás tam vyčká, máje proti nám nespornou převahu, a že pak přejde k ofenzivě, jakmile my, nedůvěřující si pro první neúspěchy a ztráty, sami jsme se zastavili, abychom shromáždili své prostředky?

Chceme-li se proti tomu chrániti, je zapotřebí, abychom zaujali sami takovou sestavu, která nám umožní co nejvíce využití příhodných vlastností terénu, abychom zajistili nepřetržitou podporu předvoje částí divisního dělostřelectva a předvíдали rychlé rozvinutí zbývající části divisního a celého armádního dělostřelectva; je nutno účleniti hlavní voj do takové sestavy, aby byl s to, aby, bylo-li by

potřebí, bez prodlení činně zasáhl. Všem těmto podmínkám můžeme vyhověti jen tehdy, jestliže postupujeme postupnými posuny z pozice na pozici. Zastávky, které budeme musit učiniti po každém posunu, umožní nám prostudovati vlastnosti terénu, připravit v něm vhodnou sestavu palby, posunouti kupředu sledy dělostřelectva, zkontrolovati chod spojení a zaujmouti všechna potřebná opatření, jak by vyžadovala nová situace.

Přibližovací pochod, který podnikneme, bude se nám tedy jevit v postupných posunech nejvýše 4—5 km hlubokých, aby divisní dělostřelectvo, které též postupuje v posunech a sledech, mohlo vždy účinně podporovati pěchotu předvoje. Postupné zastávky budou určeny liniemi v terénu, které poskytují vhodná místa pro pozorovatelny, nebo liniemi v terénu mezi těmito pozorovatelnami, jsou-li linie pozorovatelů od sebe příliš vzdáleny. Tyto linie postupných zastávek budou obsazeny v době určených zastávek různými sledy našeho vojska. Tedy zatím, co jezdeckvo má obsazenu první linii pozorovatelů, hlavní síly předvoje obsadí zpravidla druhou a hlavní voj třetí linii pozorovatelů.

Takto táhneme polem v přípravné bojové sestavě, která nám dovoluje bez prodlení přejíti k útoku na nepřátelskou pozici — jakmile toho budou žádati okolnosti — protože budeme jisti, že budeme míti v každé době připraveny palebné prostředky, které budou sto, aby úplně vyrovnaly palebné prostředky nepřítelovy. Ztráta času, již vyžadují zastávky, je tedy zcela vyvážena získaným časem v době zjednávání prvního dotyku.

Avšak polní řád nám dává ještě jiné možnosti.

„Nejlépe je vykonati přibližovací pochod v noci: to je však nesnadné a značně vojsko znavuje. Naproti tomu přední částice divise, které mají za úkol zjednat s nepřítelem dotyk, jsou nuceny vykonati přibližovací pochod za dne“ (čl. 269 pol. ř.).

Jakmile dojdeme do pásma, kde myslíme, že bude nutno zahájit přibližovací pochod, můžeme užítí nového způsobu: naše předvoje, které jsou schopny kdykoliv zjednat dotyk s nepřítelem, budou pochodovati ve dne; hlavní voje užijí noci, aby je dohnaly. Jak viděti, vyžaduje takový systém zvláštních opatření, protože má za následek, že izoluje na čas předvoje a že je při náhlém setkání s nepřítelem přinutí k tomu, aby spoléhaly po několik hodin na své vlastní síly. Bude tedy zejména nutno, sestaviti předvoje tak, aby si samy stačily potud, dokud nebudou moci býti posíleny hlavním vojem. Předvoje tedy musí býti zesíleny. Bude nutno upravit délku pochodu, kterou má předvoj vykonati, t. j. maximální vzdálenost od hlavního voje musí býti ve vhodném poměru ke schopnosti odporu předvoje. Bude potřebí snížit na nejmenší míru kritickou dobu oné izolace: toho dosáhneme snadno tím, že dáme předvojům táhnouti odpoledne tak, aby 1—2 hodiny před západem slunce dosáhly předepsaných posic, kdežto hlavní voj opustí ubytování ihned po západu slunce, t. j. kdy nepřátelští letci nemohou pozorovati prováděné pohyby. Konečně je nutno, aby bylo mezi předvoji a hlavními voji dokonale zajištěno spojení, a aby hlavní voj byl neustále hotov vyraziti pro případ, že by předvoj narazil na nepřítele za pochodu. Před touto srážkou se však můžeme částečně chrániti a zeslabiti účinky srážky tím, že prozkoumáme terén na potřebně velkou vzdálenost armádním jezdecktvem a letectvem.

Z j e d n á n í d o t y k u.

„Bojem získáme nejpřesnější a nejjistější zprávy, neboť jen boj dovoluje přesně odhadnouti sílu nepřítele na určitém místě...“

Velitel může tedy, dříve než nasadí svá hlavní vojska v boj, naříditi podrobné, více nebo méně důležité operace, výpady, přezvědy bojem, zasazení předvoje.“ (Čl. 111. pol. ř.)

„Podle zpráv dodaných letectvem a jezdeckvem a podle studia terénu odhadne velitel armády prostor, kde je nepřítel připraven k odporu, i pásmo, které se hodí za bojiště.“

Všechny tyto zprávy nejsou však zpravidla tak přesné, aby mohl podle nich učiniti definitivní opatření; průzkumy jezdeckých hlídek a obrněných automobilů před frontou stávají se brzy nemožnými a velitel armády může seznati blíže situaci nepřítele a jeho sestavu jen tím, že zažene bojem přední nepřátelské jednotky.“ (Čl. 239 pol. ř.)

„K zjednání dotyku vyhledáme bojem malé posunuté nepřátelské skupinky, jejich umístění, povahu a sílu nepřátelské sestavy...“ (Čl. 567 cvič. ř.)

Zprávy, které dodají veliteli armády zpravodajské orgány před prvním dotykem, nepostačí mu k tomu, aby se mohl rozhodnouti o definitivních opatřeních; přesností, kterých ještě potřebuje, získá z j e d n á n í m d o t y k u a zahajovacím bojem.

Které částice zjednávají dotyk?

„Dotyk zjednává jezdeckto, které se snaží zjistiti obrys nepřátelského postavení.“

Dotyk je přesněji prováděn předvoji... Tyto předvoje přijdou zprvu podporovati a pak vystřídati jezdeckto...“ (Čl. 240 pol. ř.)

„Činnost jezdeckta doplňují předvoje.“ (Čl. 284 pol. ř.)

Zjednání dotyku jest tedy podstatnou úlohou kupředu posunutých částic a zejména předvoje. To jest jejich st á l o u p r a c í, která jim náleží vždy, když se narazí na nepřítele.

Jak splní tuto úlohu?

„Má-li býti veliteli armády možno připravit i a zahájiti manévry a provéstí jej beze ztráty času, je třeba, aby první dotyk byl zjednán co nejdále, při nejmenším tak daleko, aby hlavní síly vyšších jednotek prvního sledu byly chráněny proti neočekávanému přepadení nepřátelským dělostřelectvem.“ (Čl. 240 pol. ř.)

Je to armádní jezdeckto, které splní tuto úlohu, neboť víme, že první úlohou divisního jezdeckta jest krýti divisi a prozkoumati terén na dohled prvních částic předvoje: jest v zásadě pracovním orgánem pro zajištění divise. Naproti tomu armádní jezdeckto je samostatným orgánem proti nepříteli. Postupuje na ose všeobecného směru pochodu na vzdálenost jednodenního pochodu od předvoje, vyhledává nepřítele, obsazuje velké vlny terénní, zatlačuje částice nepřátelského jezdeckta, manévruje proti osamělým bodům odporu, které má obsazeny nepřátelská pěchota, až narazí na linii, kterou nemůže překročiti. Zde ho brzy dožene divisní jezdeckto, které ho zesílí nebo i vystřídá, jestliže velitel armády chce svého jezdeckta užiti k jinému účelu.

Pokud se týká předvojů, tyto užijí zcela zvláštní taktiky vzhledem k úloze, která jest jim svěřena: zjistiti nepřítele a připoutati ho.

Předvoje „vynasnaží se zdolati manévrem nepřátelský místní odpor, jehož nemohlo zmoci jezdeckto.“ (Čl. 240 pol. ř.)

„Má-li nepřátelská linie prázdné mezery, proniknou jimi předvoje směle kupředu a zmocní se postupně obchvatem míst odporu. Avšak nastane doba, kdy takový postup není již možný, poněvadž nepřítel uzavřel všechny přístupy na celé frontě a předvoje již nestačí na manévr svými vlastními prostředky. Tu se předvoje zařídí v terénu . . .“ (Čl. 284 pol. ř.)

„Předvojové skupiny, které mají zjednatí dotyk, jsou široce rozloženy, aby mohly prozkoumatí terén na důležitých místech. Předvojové skupiny (čtyři, družstva) musí manévrovati a pronikati prostory, na které nepřítel slabě střílí, aniž chtějí čelně zdolati příliš silný odpor.

Toto pronikání se děje na celém úseku fronty pro sákováním malých předvojových skupin, které hledí obejít obsazená místa, narazí-li na ně. Správné užívání samočinných zbraní usnadňuje tyto menší podniky.“ (Čl. 567 cv. ř.)

Jakou účast má na se vzítí v této fási boje dělostřelectvo?

„Velitel divise určí účlenění a povšechné podmínky přesunu dělostřelectva divisiho, a to tak, aby veškeré dělostřelectvo mohlo rychle zasáhnouti na prospěch předvoje nebo předvojů, kdyby se narazilo na nepřitele. Stanovití prováděcí podrobnosti tohoto přesunu přísluší veliteli divisiho dělostřelectva. Částice dělostřelectva, přidělené předvojům, jsou podrženy přímo veliteli předvojů až do chvíle, kdy se velitel divisiho dělostřelectva ujme znovu řízení všeho divisiho dělostřelectva. Čl. 276 pol. ř.)

Někdy může též divise ihned po zahájení přibližovacího pochodu „spoléhati i na podporu armádního dělostřelectva“ (Čl. 271 pol. ř.).

V celku tedy dotyk je zjednáván napřed jezdeckem, které se snaží zjistiti obrys nepřitele.

Velká zranitelnost jezdeckva způsobená účinkem nynější mohutnosti palby, slabé početní stavy, které mu dovolují silně působiti jen na velmi omezené frontě, nutí je přenechati brzy věc pěchotě.

Dotyk, jehož dosáhlo jezdeckvo, je zdokonalován předvojem.

Pěchota předvoje, která je velmi schopna využití i nejmenších záhybů terénu, široce účleněna po celé šířce fronty vyšší jednotky, již kryje, majíc na starosti jen postupovati kupředu, maskujíc obsazené body a postupujíc za podpory části nebo celého dělostřelectva divise volnými mezerami a místy slabě obsazenými, může tím, že je obejde, dokonale zdolati veškeré místní odpory, s nimiž nyní se setkává na své cestě, a na konec dojde až k linii souvislé palby, kterou nemůže překročiti, leda silným úderem. Slije se jaksi s nepřátelskou sestavou, na kterou se má nyní útočiti.

Zjednání dotyku je tudíž podstatnou prací velitele předvoje, který podle rozkazů jemu daných přesně stanoví postupné posuny, postupné cíle, palebné sledy, které se mají vytvořiti; zajistí předvoji dělostřelectkou palbu, které potřebuje k zlomení místních odporů, na něž narazí; zesílí ve vhodné chvíli a na potřebném místě částice, jejichž postup je obzvláště úspěšný. Konečně když předvoj již nemůže postupovati, stanoví body v terénu, které nutno držeti stůj co stůj, aby tak zajistil pevnou výchozí základnu pro pozdější útoky.

Z a h a j o v a c í b o j .

„Zjednání dotyku a boj předvojů někdy postačí, aby velitel armády učinil definitivní rozhodnutí, co dále podnikne. Zpravidla však tomu tak nebude, poněvadž moderní výzbroj, účelné využití terénu

a učlenění do hloubky poskytnu nepříтели možnost obsaditi a držeti širokou frontu slabými silami a klamati tak protivníka.“ (Čl. 241. pol. ř.)

Zahajovací boj právě poskytne veliteli po zjednání dotyku konečného objasnění, kterého potřebuje.

„Zahajovací boj má objasniti situaci tím, že se zatlačí zajišťovací nepřátelské jednotky a že se dobude míst, která usnadní útok hlavních vojsk, zejména pozorovatelů. Zahajovací boj umožňuje tak stanovit skutečnou posici odporu nepřítele a připoutati jej na této posici“ (Čl. 241. pol. ř.).

Zjednání dotyku, které před tím provedl předvoj, přivedlo nás do styku se souvislou palebnou linií, která jest pravděpodobně jen krycí sestavou, učleněnou před hlavní nepřátelskou posicí.

Jde o to, abychom se o tom přesvědčili a jestliže naše hypotéza bude potvrzena, abychom obsadili ona místa v terénu, která bychom si přáli mít, než se přejde k útoku na hlavní síly nepřítele.

Jakých užijeme prostředků k tomu, abychom provedli dobře tuto novou akci?

„Charakteristickou známkou tohoto boje jest, že se ho účastní jen část armády; z pěchoty se zasadí jen tolik, kolik je nezbytně třeba, za to však je často potřeba zasaditi silné dělostřelectvo.“ (Čl. 241. pol. ř.)

„Velitel armády může vymeziti, kolik ze svých prostředků mohou divise zasaditi při zahajovacím boji, zejména kolik pěchoty... Tento boj vede první bojový sled, složený z předvoje nebo předvojů vyšších jednotek, zesílený pěchotou a podporovaný veškerým dělostřelectvem příslušných vyšších jednotek...“

Armádní dělostřelectvo má důležitý úkol v zahajovacím boji. Vedle podpory, které poskytuje vyšším jednotkám, má se vynasnažiti, aby nabylo hned od počátku převahy nad nepřátelským dělostřelectvem, které je v činnosti.“ (Čl. 242. pol. ř.)

Předvoje, které již po delší dobu vedly průzkumný boj, vždy velmi krušný, nepostačí obyčejně provést zahajovací boj: proto budou zesíleny částicemi pěchoty hlavního voje a zasazené síly budou podporovány potřebným dělostřelectvem.

Již nyní vidíme, že zahajovací boj, prováděný omezenými silami pěchoty přesto, že jest údernou akcí, bude se v celku velice lišiti jak od bojů při zjednávání dotyku, tak od bojů, které budou provedeny později za útoků.

„Velitel armády řídí sám zahajovací boj. Vydá pro tento boj zvláštní rozkaz a stanoví v něm: cíl anebo cíle pro zahajovací boj armády, které vyšší jednotky mají dobýti tohoto cíle nebo těchto cílů, směry a pásma pro boj těchto vyšších jednotek, které posilové prostředky eventuálně dostanou vyšší jednotky k dispozici (dělostřelectvo, letectvo, obrněná vozidla), úkoly armádnímu dělostřelectvu a letectvu.“ (Čl. 242. pol. ř.).

Zahajovací boj jest tedy v podstatě úlohou velitele armády, který dává první impuls pro zahajovací boj, stanoví všeobecný rámec operace tím, že určí hlavně jednotkám pro zahajovací boj směry a pásma.

Ve skutečnosti velitelům divisi nejde o to, aby rovnoměrně útočili v celém pásmu, které jest jim přiděleno, jak to dělal předvoj v přechodí fási. Silným úderem mají s vymezenými prostředky proniknouti do nepřátelské sestavy. Poněvadž musí napřed dosáhnouti převahy palby, mohou jednati jen na zúžené frontě, na které mohou

účinně působiti prostředky, jež mají k dispozici; svou akci provedou tedy jen v té části svého pásma, v které bude nejlépe zajištěna spolupráce pěchoty s dělostřelectvem. Poněvadž však s druhé strany je nutno, aby prolomené mezery byly dost blízko sebe, aby tak způsobily zhroucení fronty, určí velitel armády, především směr každé divise prvního sledu a teprve potom pásmo, které stanoví dosti široké, aby každé divisi umožnil manévrovati tak, aby mohla působiti v uvedeném směru.

Velitel armády ponechává si možnost zastaviti zahajovací boj buď tím, že omezi počet zasazených jednotek nebo že stanoví postupné části operace.

Jestliže se útok nezdaří, jest při nejmenším jasno, že nepřátelský ochranný systém je silnější než se předpokládalo a že pro dosažení cíle bude nutno zasaditi daleko mocnější prostředky.

V divisi vidíme, že velitel divise nejprve bedlivě sleduje operace zjednání dotyku: „Velitel sleduje zblízka operace předvojů, hodnotí cenu zjednaného dotyku a informuje podle toho velitele armády. Přípravuje rozvinutí hlavních vojů divise.“ (Čl. 286 pol. ř.)

Když zjednání dotyku je ukončeno, ujme se velitel divise vedení boje: „Octnou-li se předvoje před nepřátelským odporem, kterého nemohou zmocí, ujme se velitel divise vedení boje sám a zahájí útok na cíle, které byly stanoveny armádním rozkazem. Tento útok se provádí tak, jak jest uvedeno níže v odstavci čtvrtém.“ (Čl. 287 pol. ř.)

To znamená, že velitel divise vykonává velitelem armády nařizovaný zahajovací boj nebo, rozhodl-li velitel armády vynechati tuto fázi boje, zahájí útok. Zahajovací boj nebo útok jsou vykonány podle rozkazů velitele armády a podle všeobecných podmínek nařízených předpisem.

„Nicméně může velitel divise naříditi také částečné akce proti určitým cílům, soudí-li, že mu nepřítel nastavil jen slabší linii posunutou dopředu a že je nutno situaci vyjasniti, nebo jestliže je nezbytno, aby bylo dobytých určitých míst terénu (pozorovatelem, opěrných míst) k zjednání příznivé výchozí základny pro útok. Tyto akce se podnikají často ve formě výpadů, to jest jako akce na omezenou vzdálenost, prováděné menšími pěšími částicemi, avšak za účinné přípravy, podpory a ochrany palbou.“ (Čl. 288 pol. ř.)

Velitel divise může tudíž v určitých případech provésti zahajovací boj z vlastní iniciativy; tato akce jest však omezena jak pokud se týká prostředků, tak jejího cíle.

Musíme dobře rozlišovati tímto způsobem někdy jen vykonávaný zahajovací boj vedený iniciativně velitelem divise, který je jen podřadnou akcí za účelem kontrolovati dotyk, od normálního zahajovacího boje prováděného divisi podle rozkazu velitele armády. Tento boj, který má za účel proraziti krycí posici nepřítelovu, je naopak podstatnou operací, které věnuje velitel armády bez rozpaků důležitou část svých sil.

V celku zahajovací boj začíná, jakmile předvoj narazil na souvislou palebnou linii, které nemůže překročiti.

Tento první souvislý odpor nepřítelův, na který jsme narazili, nepochází zpravidla z jeho hlavní posice, nybrž krycí sestavy, která je rozložena před hlavní posicí. Může býti též účelné a třeba i nevyhnutelné obsaditi napřed určité důležité body terénu, které drží nepřítel. Bylo by opravdu nepříteli po chuti, kdybychom obětovali pro tento první útok, jenž má proraziti posici pravděpodobně bez hloub-

ky, takové síly, o které by šlo při opravdové hlavní posici. Budeme proto zprvu útočiti tak, jako by běželo o krycí posici: způsob nepřátelské protičinnosti zpraví nás o skutečné sestavě nepřítelově.

Pěchoty užijeme v omezeném množství, zato však celé divisní dělostřelectvo a z části neb i celé armádní dělostřelectvo je pohotově činně zasáhnouti. Protože se nelze nadíti úspěchu bez předběžného dosažení převahy palby v části terénu, v němž útočíme, podnikneme jeden nebo několik menších útoků na úzké frontě, ve zvláště pro ně vyhlédnutém úseku, který může usnadniti podporu dělostřelectva, a na cíle zvláště důležité pro pokračování operací, ponechávající pohotově potřebné jednotky k rozšíření průlomu. Jestliže fronta ustoupí, pokračujeme v postupu. Klade-li odpor, znamená to, že jsme narazili na silnější posici než jsme předpokládali, na kterou bude třeba užití všech prostředků armády.

Z tohoto krátkého výkladu vysvitá, že zahajovací boj se úplně liší od zjednávání dotyku jak pokud se týká cíle, použitých způsobů boje a prostředků, tak co se týká podmínek, za kterých velení zasahuje do průběhu jedné a druhé fáse. Zatím co zjednáním dotyku snaží se velitel předvoje zjistiti první souvislou palebnou linii protivníka a úzce se k ní připoutati, působí stejnoměrně na celé frontě vyšší jednotky, pro kterou pracuje; zahajovacím bojem chce velitel divise zlomiti tento první souvislý odpor, který je pravděpodobně jen krycí sestavou a zmocniti se určitých opěrných bodů. Zahajovací boj se provede na úzké frontě na nejprůhodnějším místě pro průlomnou akci za účelem zhroucení nepřátelské sestavy a může obsahovati postupné akce, které dovolí soustřediti dělostřelecké prostředky a šetřiti pěchotu.

Kdežto během první fáse uloží velitelství veliteli předvoje provésti průzkum fronty protivníkovy výhradně pomocí jeho pěchoty přiměřeně podporované volným dělostřelectvem, při zahájení druhé fáse převezme samo řízení operace do svých rukou, a nasadí veškeré nutné prostředky, propůjčené vyšším velitelstvím, neboť zde již nejde o jednoduchý průzkum, nýbrž o důležitou akci, jejíž výsledek může velmi silně působiti na pozdější operace.

Může se přihoditi, že této fáse zahajovacího boje nebude, jestliže podle zpráv dá se usouditi, že předvoj zcela jistě vešel ve styk s hlavní posicí protivníkovou. Zjednávání dotyku však bude vždy prováděno, poněvadž nebude možno přistě útočiti na nepřitele, který není zjištěn a připoután, aniž se vydáváme velmi vážnému nebezpečí.

Útok na nepřitele v pohybu.

Tvárnost boje je docela jiná, máme-li co činiti s nepřitelem, který sám útočí. Boj se vyznačuje hlavně tím, že situace je nestálá, že události se velmi rychle vyvíjejí, a že pro velení je velmi nesnadné jasně viděti celek vlastních operací a rozhodnouti se dosti časné, aby ovládlo běh událostí.

„Je-li armáda na pochodu proti nepříteli, který je rovněž v pohybu a který se octne před ní, vyvine se ze střetnutí obou protivníků situace, kterou bude alespoň v prvních operacích bitvy, těžko vyjasniti. Začasté bude ten z obou protivníků ve výhodě, který se co nejrychleji a účelně rozhodne, který bude míti své prostředky lépe pohromadě a rychleji je nasadí.“ (Čl. 256 pol. ř.)

Abychom se mohli účelně rozhodnouti, musíme býti dobře zpraveni o situaci.

Polní řád v čl. 256, 339 a 340 zdůrazňuje, jakou důležitost mají v střetném boji zpravodajské orgány, hlavně letectvo, které samojediné může včas oznámiti, v kterém pásmu nastane pravděpodobně styk, které může pro vlastní pěchotu zmírniti obtíže zjednání dotyku a v žádoucí době zpravit ji o postupu rozvinutého nepřítele.

S druhé strany však též „v žádné situaci války neospravedlňuje nedostatek zpráv nečinnost velitelovu.“ (Pol. ř. čl. 348.)

Proto velitel armády vydá co nejdříve veškeré nutné pokyny, které umožní velitelům každé divise, aby pojali myšlenku manévru a přichystali potřebné prostředky k jeho provedení, a dá divisím ihned na počátku další prostředky, kterých potřebují. Konečně učiní veškerá nutná opatření, aby bylo zajištěno rychlé dodávání rozkazů a zpráv. (Čl. 258 pol. ř.)

Výše uvedené údaje pro případ útoku na nepřítele v postavení platí i zde skorem stejně, nutno je však přizpůsobiti novým podmínkám boje, v kterém převládají neočekávané situace.

Přibližovací pochod.

„Ten z obou protivníků, který bude moci přejíti k útoku se spojenými bojovnými prostředky dříve, než nepřítel, bude mít čas shromáždit své vlastní síly, bude mít jistou výhodu.“ (Čl. 341 pol. ř.)

Jsou-li všechny podmínky pro oba protivníky stejné, má výhodu ten, který je dříve pohotov, a poněvadž nepřátelské dělostřelectvo tak jako naše není ještě umístěno, naskytají se nám určité možnosti, které nám dříve byly zapověděny.

Můžeme na příklad zvýšiti počet jednotek svých předvojů a zmenšiti jich vzdálenost od hlavního voje. Avšak vzhledem na nejistotu situace musíme se vystríhati toho, abychom neodkládali zaujetí tvarů přibližovacího pochodu, což by umožnilo nepříteli zasáhnouti nás zrovna při rozvíjení. Zde více než jindy bude se přibližovací pochod konati postupnými posuny v přípravné sestavě pro boj, která nám dovolí postavit se proti nepředvídané situaci a rychle obsaditi důležité posice.

Avšak dělostřelectvo stává se v tomto případě bojovou složkou nejdůležitější a naše úsilí má obzvláště směřovati k tomu, aby bylo zajištěno rychlé jeho rozvinutí.

„Často však jediné bojem nabudou protivníci jasnějších zpráv jeden o druhém. Nutno proto zesílit předvoje hlavně dělostřelectvem, aby mohly zjednati dotyk rázně a mocně.“ (Čl. 256 pol. ř.)

„Veškeré dělostřelectvo divise je vřaděno na takové místo v pochodové sestavě, aby mohlo rozvinouti ihned co největší palebnou mohutnost, kdyby došlo k střetnutí.“ (Čl. 341 pol. ř.)

„V střetném boji závisí vskutku úspěch značnou měrou na rychlém rozvinutí dělostřelectva a na opatřeních, která učiní.“ (Čl. 347 pol. ř.)

Zjednání dotyku.

„Armádní jezdeckvo může býti převahou nepřátelského jezdeckva vrženo zpět na přední části divisí prvního sledu, nebo může úplně odkrýti frontu těchto divisí a přesunouti se na bok armády.“ (Čl. 342 pol. ř.)

Divisní jezdeckvo bude brzy zatlačeno a stáhne se k předvojům. Nemůže bez přestání zpravovati jednotky, které zajišťuje, o změnách fronty v stálém pohybu. Z toho vyplývá, že první dotyk pěchoty nastane skorem vždy překvapeně.

Aby v mezích možnosti bylo zabráněno této eventualitě a aby překvapení prvního dotyku nemělo špatných následků pro zahájení boje prvních částí hlavních vojsk, nařizuje polní řád, že divise musí vyslati co možná nejdále kupředu pohyblivé jednotky, schopné zachytiti neb i vystřídati nejpřednější částice a tím poskytnouti zpráv velmi důležitých pro pokračování operací (viz čl. 342 pol. ř.).

Kdyby tyto dopředu posunuté zajišťovací oddíly byly odraženy většími silami nepřítele, je potřeba, aby pro jejich postup měly předvoje v každém okamžiku připraveny sledy palby, které by ihned zachytily protivníka. To tedy vlastně znamená předem předvídati skutečně malé útoky, které se samočinně zahájí, jestliže nepřítel nás předešel s obsazením předvídaných míst.

Předvojům jde především o to, aby co nejdříve obsadily opěrné body a pozorovatelny, jejichž obsazení usnadní rozvinutí a zasazení hlavního voje.

„Jakmile přední částice hlásí, že narazily na nepřítele, určí velitel divise přesněji úkol předvojů, označiv zejména místa terénu, která obsaditi pokládá za potřebné se zřetelem na pozdější vývoj boje. Zesílí je pěchotou, má-li to za vhodné, a nařídí rozvinutí celé dělostřelectvo divise k podpoře pěchoty a k zesílení akce dělostřeleckých jednotek, přidělených předvojům.“ (Čl. 343 pol. ř.)

„Předvoje zahájí energickou ofensivu, aby se zmocnily míst hodičích se k vyrazení k útoku a usnadnily tak rozvinutí divise, jakož i překážely rozvinutí nepřítele. Snaží se rychle obsaditi místa, která jim byla určena za cíle, a zajistí držení důležitých pozorovatelů.“ (Čl. 344 pol. ř.)

Dělostřelectvo přidělené předvojům má za úkol podporovati pěchotu při rychlém dobývání opěrných míst, která jsou jim dána za cíl.“ (Čl. 345 pol. ř.)

Zjednání dotyku jeví se tedy pod formou metodického, avšak rychlého manévru velitelem nařízeného, který může býti podporován dělostřelectvem na první žádost jednotek, jež postupují od cíle k cíli za všech ochranných opatření, nehledajíce dotyku náhodně.

Zahajovací boj.

Příprava zahajovacího boje proti nepříteli v postavení vyžaduje určitých předběžných prací, kterým můžeme věnovati potřebný čas, protože nepřítel zůstává na místě. Není již tomu tak, je-li nepřítel na pochodu: důležitost dotyku vzrůstá zde každým okamžikem, a i když nás může lelectvo zpravit o stavu dotyku, přece z toho stále vyplývá, že každá ztráta času je nenahraditelná. Zahajovací boj bude se zde vyznačovati rychlostí, jaké v prvním případě neměl. Zahajovací boj bude následovati okamžitě za zjednáním dotyku.

„Zahajovací boj má následovati rychle po zjednání dotyku, aby nepřítel musil odhaliti své síly, aby armáda získala čas a prostor, potřebný pro svá bojová opatření, a hlavní síly dělostřelectva příznivé podmínky pro pozorování.“ (Čl. 257 pol. ř.)

Na druhé straně — poněvadž se zahajovací boj svádí na omezené části fronty — může nepřítel útočiti na jiné místo. Musíme tedy očekávati, že budeme sami zasazeni do boku a budeme nuceni zasaditi nové síly, abychom zadrželi nepřítele. Zasazení provedeme s největší šetrností a budeme se snažiti, abychom podrželi svoje začáteční pojetí manévru a jej provedli.

Zahajovací boj může zde míti tudíž daleko větší následky než při útoku na nepřítele v postavení a proto velitel armády převezme mnohem dříve vedení boje.

V celku vzato, zahajovací boj má za účel připoutati definitivně protivníka a přesně zjistiti frontu, na které byl zastaven, při čemž však nám bude možno dobýti míst, které armádě umožní provésti útok za nejvýhodnějších podmínek.

Konečně nesmíme zapomínati, že nynější dopravní prostředky dovolují vojskům, vzdáleným od sebe v předvečer na 150 km, setkati se příštího dne, aniž je před tím tušily zpravodajské orgány. Jaké dispoice musí učiniti velitel vyšší jednotky, která takto narazí na nepřítele, o němž se předpokládalo, že jest ještě velmi vzdálen?

Překvapení, o něž jde, má za následek, že část sil je zasazena neočekávaně, zatím co druhá zůstává k dispozici. Proto musí velitel beze ztráty času napřed vyhledati okolí, v kterém bude moci co nejrychleji shromážditi všechny volné síly své vyšší jednotky a vybrati si bojiště v mezích možnosti, jež mu ponechává útok nepřítele. Pak je nutné, aby určil, jak se mají chovati jeho předsunuté síly po dobu shromažďování zmíněných volných jednotek, a aby z toho vyvodil první úlohu pro zasazená vojska. Konečně podle úkolu, který mu byl zprvu dán vrchním velením, vypracuje plán manévru úzce přízpůsobeného současné situaci; při jeho provádění bude usilovati o to, aby převzal iniciativu operací.

Proto je v každém případě nutno, aby měl k dispozici zálohy, a ať je nepřítel jakkoliv daleko, je pro budoucnost nevyhnutelné, aby vojska prvního sledu věděla, co mají činiti, střetnou-li se s nepřítelem.

(Budoucně dále.)